Natuurtoets
Uitbreiding composteerbedrijf Bierings, Wintelre

Van Berkel Groep

BRO
Ruimte | om *in* te leven

Natuurtoets
Uitbreiding composteerbedrijf Bierings, Wintelre

Van Berkel Groep

Natuurtoets
Uitbreiding composteerbedrijf Bierings, Wintelre

Van Berkel Groep

Rapportnummer:	210x00248.071617_2
Datum:	13 juni 2012
Contactpersoon opdrachtgever:	Dhr. R. van Gemerden
Projectteam BRO:	Dhr. R. van Dijk
Gecontroleerd door:	Mw. P. Maas
Trefwoorden:	Verkennend natuuronderzoek Flora- en faunawet Composteerbedrijf Bierings Ruimtelijke ontwikkeling
Bron foto kaft:	Hollandse Hoogte 14

BRO
Hoofdvestiging
Postbus 4
5280 AA Boxtel
Bosscheweg 107
5282 WV Boxtel
T +31 (0)411 850 400
F +31 (0)411 850 401
E info@bro.nl

Ruimte | om *in* te leven

Inhoudsopgave

pagina

1. INLEIDING **3**
1.1 Aanleiding van het onderzoek 3
1.2 Ligging en globale begrenzing van het plangebied 3
1.3 Leeswijzer 4

2. CONCLUSIE EN ADVIES **5**

3. WERKWIJZE **7**

4. BESCHERMDE NATUURWAARDEN **9**
4.1 Beschrijving van het plangebied 9
4.1.1 Plangebied in relatie tot omgeving 9
4.1.2 Ecologische beschrijving van het plangebied 9
4.2 Beschrijving beschermde soorten in het plangebied 12
4.2.1 Vaatplanten 12
4.2.2 Grondgebonden zoogdieren 12
4.2.3 Vleermuizen 12
4.2.4 Vogels 13
4.2.5 Amfibieën, reptielen en vissen 14
4.2.6 Overige diersoorten 14

5. EFFECTENBEOORDELING **15**
5.1 Beschrijving ontwikkeling 15
5.2 Effecten op beschermde soorten 16
5.2.1 Vaatplanten 16
5.2.2 Grondgebonden zoogdieren 16
5.2.3 Vleermuizen 17
5.2.4 Vogels 17
5.2.5 Amfibieën, reptielen en vissen 18
5.2.6 Ongewervelden 18

6. LITERATUURLIJST **19**

BIJLAGEN

Ruimtelijke plannen en wetgeving
Natuurbeschermingswet

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding van het onderzoek

Composteerbedrijf Bierings, gevestigd aan de Scherpenering te Wintelre, heeft een uitbreiding voorzien ten zuiden van haar bestaande bedrijfsterrein. De gewenste uitbreiding is deels gesitueerd op een voormalige agrarische bedrijfslocatie (VAB). De uitbreiding is niet mogelijk op basis van het bestemmingsplan. Met de omgevingsvergunning voor het afwijken van het bestemmingsplan wordt het mogelijk gemaakt om af te wijken van de in het bestemmingsplan opgenomen bestemming. Hiermee kan een uitbreiding van de inrichting worden toegestaan.

Ten behoeve van de ruimtelijke onderbouwing voor de omgevingsvergunning is het onder andere noodzakelijk om inzicht te krijgen in de wettelijke verplichtingen en mogelijkheden met betrekking tot de natuurwetgeving. BRO is gevraagd om hiervoor een natuurtoets uit te voeren op basis van een verkennend natuurwaardenonderzoek. Voorliggend rapport geeft de resultaten van dit onderzoek weer: er wordt aangegeven met welke beschermde natuurwaarden bij de geplande ruimtelijke ontwikkeling rekening gehouden dient te worden. Op basis van de nu voorziene ontwikkelingen wordt geadviseerd wat de mogelijkheden en eventuele vervolgstappen zijn om de geplande ontwikkeling te realiseren met inachtneming van de natuurwetgeving en –beleid.

1.2 Ligging en globale begrenzing van het plangebied

Het projectgebied is gelegen in het buitengebied van de gemeente Eersel. Het dichtstbijzijnde dorp is Wintelre, dat op circa één kilometer afstand ten westen van het plangebied is gesitueerd. De locatie grenst aan de oostzijde aan Eindhoven Airport. De globale ligging van het plangebied is met een rode omlijning weergegeven in Afbeelding 1, daarnaast is het bestaande bedrijfsterrein met een blauwe omlijning weergegeven. De Amersfoortcoördinaten van het midden van het plangebied zijn 152,9 – 383,6[1].

[1] De getallen staan respectievelijk voor de x- en de y –coördinaten van de linker benedenhoek van het betreffende km-vak.

Afbeelding 1. Ligging van het plangebied (rood omlijnd) en van het bestaande bedrijfsterrein (blauw).

1.3 Leeswijzer

In Hoofdstuk 2 zijn de belangrijkste conclusies van het onderzoek vertaald in een advies. Hoofdstuk 3 geeft de gevolgde werkwijze weer. In Hoofdstuk 4 worden de beschermde natuurwaarden in en rondom het plangebied beschreven. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen beschermde gebieden en beschermde soorten. In Hoofdstuk 5 is een effectbeoordeling gemaakt van de ruimtelijke ontwikkeling. Hoofdstuk 6 geeft de literatuurlijst en een samenvatting van het gebruikte wettelijke kader is tot slot in Bijlage 1 (Ruimtelijke plannen en wetgeving) en Bijlage 2 (Achtergrond Natuurbeschermingswet) opgenomen.

2. CONCLUSIE EN ADVIES

Vanwege het voorkomen van kerkuil, huismus en boerenzwaluw in de voormalige agrarische bebouwing in het plangebied, zal vóór de ingebruikname of renovatie van de gebouwen een mitigatieplan opgesteld moeten worden. Hierin zullen passende maatregelen beschreven en vastgelegd moeten worden om ervoor te zorgen dat de betreffende vogelsoorten in het plangebied of directe omgeving kunnen blijven broeden.

Voor vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen is behalve de nestplaats ook het omliggende functionele leefgebied beschermd. In de planontwikkeling verdwijnt foerageergebied in de vorm van circa 0,5 hectare grasland en 3,4 hectare akkerland. Om de gunstige staat van instandhouding te waarborgen zal foerageergelegenheid moeten worden versterkt. In het nader uit te werken mitigatieplan zullen daarom ook passende maatregelen genomen worden om foerageergelegenheid voor de kerkuil en torenvalk te creëren.

Om het verwijderen of verstoren van overige vogelnesten te voorkomen, volstaat om werkzaamheden zoals verwijderen van bomen, struiken en ruigtevegetaties uit te voeren in de periode dat de kans op broedende vogels het kleinst is. Dit is het geval in de periode september tot maart.

Vanwege de geschiktheid van de gebouwen als verblijfplaats voor vleermuizen en steenmarter, zal vóór de ingebruikname of renovatie van de gebouwen onderzocht moeten worden of deze dieren aanwezig zijn. Deze inventarisatie dient te voldoen aan de meest recente versie van het Vleermuisprotocol. Het onderzoek zal moeten plaatsvinden in de periode mei t/m oktober. Wanneer vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen verdwijnen, kan er door middel van passende mitigerende maatregelen voor worden gezorgd dat overtreding van de Flora- en faunawet wordt voorkomen. Voor steenmarter geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet wanneer gewerkt wordt conform een goedgekeurde gedragscode. Mochten deze dieren aanwezig zijn, dan zullen passende maatregelen genomen moeten worden om de dieren tijdens de werkzaamheden zoveel mogelijk te ontzien. Door op deze manier te werken is geen ontheffing van de Flora- en faunawet vereist.

In deze beoordeling is er vanuit gegaan dat de bomen aan de Scherpenering en de erf- en randbeplanting ten westen van het plangebied behouden blijft. Daarnaast zullen nieuwe beplantingsstructuren toegevoegd in het kader van de landschappelijke inpassing. De waarde van het plangebied als foerageergebied en vaste vliegroute voor vleermuizen blijft daardoor behouden.

In onderstaande tabel zijn de conclusies samengevat weergegeven.

Soort	Effect	Vervolgstap	Planning
Kerkuil	Verdwijnen / verstoring van nestplaats bij ingebruikname gebouwen; Verdwijnen van deel foerageergebied	Mitigatieplan opstellen	Nestplaats: voorafgaande aan de ingebruikname gebouwen; Foerageergebied: in vergunningaanvraag (bv. combineren met landschappelijke inpassing)
Huismus	Verdwijnen van nestplaats bij ingebruikname gebouwen;	Mitigatieplan opstellen	Voorafgaande aan de ingebruikname gebouwen;
Boerenzwaluw	Verdwijnen van nestplaats bij ingebruikname gebouwen;	Mitigatieplan opstellen	Voorafgaande aan de ingebruikname gebouwen;
Overige broedvogels	Verstoring tijdens het broeden;	n.v.t.	Ontwikkeling buiten broedseizoen uitvoeren
Vleermuizen	Mogelijk verdwijnen / verstoring van verblijfplaatsen bij ingebruikname gebouwen;	Inventarisatie vleermuizen	Voorafgaande aan de ingebruikname gebouwen;
Steenmarter	Mogelijk verdwijnen / verstoring van verblijfplaatsen bij ingebruikname gebouwen;	Inventarisatie (combineren met vleermuisinventarisatie)	Voorafgaande aan de ingebruikname gebouwen;

3. WERKWIJZE

In dit natuuronderzoek is de waarde van de initiatieflocatie bepaald voor natuurwaarden die beschermd worden volgens de Flora- en faunawet. Dit is gedaan door middel van bronnenonderzoek en een verkennend veldonderzoek. Op basis van de verzamelde gegevens is een beoordeling gemaakt wat de effecten van de geplande ingreep zijn op beschermde natuurwaarden, en er is aangegeven of en hoe de ontwikkeling in overeenstemming met de Flora- en faunawet gerealiseerd kan worden.

Voor het bronnenonderzoek is gebruik gemaakt van vrij beschikbare gegevensbronnen van beschermde planten en dieren, zoals algemene verspreidingsatlassen. Er zijn geen gegevens aangekocht bij Natuurloket omdat op basis van de vrij beschikbare gegevens en het veldbezoek reeds een voldoende beeld is verkregen van de aanwezige natuurwaarden.

BRO[2] heeft daarnaast een verkennend veldbezoek uitgevoerd op 29 mei 2012. Hierbij is het plangebied bezocht, inclusief de directe omgeving. Tijdens het veldbezoek zijn de aanwezige ecotopen en begroeiingen in beeld gebracht; bovendien is gelet op sporen en verblijfplaatsen van (beschermde) soorten in en rondom het plangebied. De aanwezige bebouwing is aan de buitenzijde onderzocht. Tijdens het veldbezoek was het onbewolkt en circa 24 graden Celsius.

[2] BRO is lid van het Netwerk Groene Bureaus. Het NGB is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus en heeft als doel kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging. Onze werkzaamheden voeren wij dan ook uit volgens de door het NGB vastgestelde gedragscode (versie juni 2008, aangevuld in februari 2010). De medewerkers binnen de discipline ecologie voldoen aan de door het Ministerie van EL&I genoemde voorwaarden voor ter zake deskundigen op het gebied van ecologisch onderzoek.

4. BESCHERMDE NATUURWAARDEN

4.1 Beschrijving van het plangebied

4.1.1 Plangebied in relatie tot omgeving

Het plangebied ligt in een open agrarisch gebied met verspreide bosschages (o.a. direct ten zuidwesten van het plangebied). De meeste percelen zijn in gebruik als bouwland. Ten oosten van het plangebied liggen omheinde gronden van een vliegveld. Deze worden als hooiland beheerd. Grotere bospercelen bevinden zich op meer dan 500 meter afstand, op het terrein van het vliegveld Eindhoven Airport. Tussen het plangebied en het vliegveld ligt de gekanaliseerde waterloop Bruggenrijt. De begrenzing van het plangebied is weergegeven in Afbeelding 2.

4.1.2 Ecologische beschrijving van het plangebied

Het plangebied bestaat uit twee delen: een oostelijk deel dat in gebruik is als bouwland en een westelijk deel dat bestaat uit voormalige agrarische bebouwing met een deel van het omringende weiland. Onderstaand worden de verschillende ecotopen in het plangebied beschreven.

Bouwland
De akker was ten tijde van het veldbezoek ingezaaid met maïs. Op de akker zijn slechts enkele ruderale plantensoorten aangetroffen, zoals melganzenvoet, haagwinde en akkervioolje. Door het intensieve beheer zal deze vegetatie zich niet verder ontwikkelen.

Bermvegetatie
Een grazige bermvegetatie is aanwezig tussen de akker en de wegen ten noorden en oosten van het plangebied. De berm wordt extensief beheerd, in de grasvegetatie komen redelijk tot zeer algemene kruidachtige plantensoorten voor die kenmerkend zijn voor droge zandgronden. De berm ten oosten van de akker heeft een diepe greppel. In de greppel is geen typische oevervegetatie aanwezig. In de berm ten noorden van de akker staan acht lindebomen met een diameter van 50 à 60 cm.

Bebouwing en erf
De voormalige agrarische bebouwing bestaat uit een woonhuis met drie stallen en een open veldschuur. In de stallen staan twee paarden, er is geen overig vee aanwezig. Het erf is grotendeels verhard. Rondom de bebouwing liggen een sleufsilo, een siertuin, een moestuin, kaal zand, een open mesthoop, paardenweitjes en greppels.

De erf- en randbeplanting bestaat uit een solitaire kers, berken, vlier, lijsterbes, Amerikaanse vogelkers en diverse sierheesters.

Weiland en ruigtestrook

Het weiland achter de bebouwing wordt gebruikt als paardenwei. De begrazing is vrij extensief. In de grasvegetatie komen algemene kruidachtige soorten voor. Tussen het weiland en de akker ligt een ruigte / struweel met braam en vlier.

1

2

3

4

5

6

Foto's: 1. Het plangebied van uit het zuiden. 2. Weiland achter de stallen. 3. Het plangebied vanuit het noordoosten. 4. Paardenweitje aan de westzijde van het plangebied. 5. Scherpenering met lindebomen tussen het plangebied en het bestaande composteerbedrijf. 6. Woonhuis met solitaire kersenboom.

Afbeelding 2. Ligging plangebied op luchtfoto.

4.2 Beschrijving beschermde soorten in het plangebied

4.2.1 Vaatplanten

In de wegberm zijn tijdens het veldbezoek de volgende plantensoorten waargenomen: beemdgras (onbepaald), kropaar, witbol (onbepaald), grote brandnetel, veldzuring, robertskruid, avondkoekoeksbloem, vogelmuur, gewone hoornbloem, akkerhoornbloem, Sint-Janskruid, rode klaver, hopklaver, vogelwikke, ringelwikke, gewone margriet, Jacobskruiskruid, Canadese fijnstraal, gewoon biggenkruid en speerdistel. In de ruigere delen groeit met name bijvoet, grote brandnetel, boerenwormkruid, akkerdistel en akkermelkdistel. In de graslandvegetatie komen kruidachtige soorten voor zoals scherpe boterbloem, kleine ooievaarsbek, smalle weegbree, witte klaver, witte dovenetel, paardenbloem en duizendblad.

De aangetroffen vegetaties zijn kenmerkend voor met matig tot zeer voedselrijke, droge zandgronden. Het voorkomen van beschermde of bedreigde plantensoorten in deze vegetaties is op basis van het veldbezoek met voldoende zekerheid uit te sluiten.

4.2.2 Grondgebonden zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied graafsporen van veldmuizen waargenomen. Behalve de veldmuis zullen nog verschillende andere algemene grondgebonden zoogdiersoorten van het plangebied gebruik maken, zoals mol, egel, huisspitsmuis, vos, bunzing, hermelijn, wezel, ree, haas en konijn. De genoemde soorten vallen onder beschermingsniveau 1 van de Flora- en faunawet; voor soorten van dit beschermingsniveau geldt een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Van de strenger beschermde grondgebonden zoogdieren komen de soorten steenmarter en eekhoorn voor in de omgeving van het plangebied. De eekhoorn komt voor in het bosgebied op het vliegveld (waarneming BRO). Voor deze soort is het plangebied ongeschikt vanwege het ontbreken van geschikte verblijfplaatsen en van geschikt habitat. Eekhoorns zullen hooguit incidenteel foerageren op en rondom het boerenerf. Steenmarters komen ten westen van Eindhoven in vrij lage dichtheden voor. Het grasland in het plangebied is geschikt als foerageergebied. De leegstaande stallen zijn geschikt als verblijfplaats. De gebouwen zijn echter niet aan de binnenzijde geïnspecteerd op eventueel aanwezige verblijfplaatsen.

4.2.3 Vleermuizen

Tijdens het veldbezoek is gelet op de aanwezigheid van geschikte verblijfplaatsen in gebouwen en holle bomen. In het plangebied zijn geen voor vleermuizen geschikte

holle bomen aanwezig. Een aantal van de gebouwen in het plangebied is toegankelijk voor vleermuizen o.a. via open raampjes. De stallen zijn daarnaast voorzien van dak- en gevelbetimmeringen waarachter vleermuizen zoals gewone dwergvleermuizen kunnen wegkruipen.

Het plangebied kan daarnaast deel uitmaken van het functionele leefgebied van vleermuizen die in de omgeving verblijfplaatsen hebben. De bomenrij aan de Scherpenering aan de noordzijde van het plangebied kan deel uitmaken van een vaste vliegroute of een foerageergebied van vleermuizen. Ook het erf en de omliggende rand- en struweelbeplanting kunnen van waarde zijn als foerageergebied voor vleermuizen. Het open akkerland zal op zichzelf weinig waarde hebben voor vleermuizen vanwege het ontbreken van geleidende structuren.

4.2.4 Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied verschillende vogelsoorten waargenomen waarvan verondersteld kan worden dat deze in het plangebied broeden. In de open veldschuur is een nestkast voor kerkuilen aanwezig, die bewoond wordt, getuige de aanwezige uitwerpselen en de aangetroffen dode (verdronken) jonge uilen. In de paardenstal vliegen huismussen en boerenzwaluwen in; deze zullen hier naar alle verwachting met enkele broedparen nestelen. In een leegstaande stal is een invliegende merel waargenomen; in een nestkast is een broedende pimpelmees waargenomen. Rondom het erf zijn verder vogels waargenomen die naar verwachting in het aanwezige groen broeden, zoals vink en grasmus.

In het grasland rondom de boerderij is een groep foeragerende spreeuwen waargenomen. Verder foerageerde een torenvalk boven het grasland. Spreeuwen zullen mogelijk broeden in de bebouwing in het plangebied; voor de torenvalk is in het plangebied zelf geen geschikte nestgelegenheid voorhanden. Deze soort broedt mogelijk in de bosschage ten zuidwesten van het plangebied. In het grasland is verder een roepende fazant waargenomen. Deze zal in of rondom het plangebied in een ruigte broeden.

De akker en de aangrenzende bermvegetatie is ongeschikt als broedgebied voor vogels. Wel is in een lindeboom een roepende kneu waargenomen. Verder is in het plangebied een overvliegende buizerd waargenomen, die vervolgens ging foerageren op het vliegveld. In het plangebied zijn geen geschikte nestplaatsen voor de buizerd aanwezig.

Op de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' van het Ministerie van LNV (augustus 2009) wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën vogelnesten. Van de meeste vogelsoorten zijn de nesten uitsluitend beschermd wanneer deze tijdens de broed- en nestperiode in gebruik zijn. Het gaat om soorten die

jaarlijks nieuwe nesten maken. Van een aantal soorten is het nest, inclusief de functionele leefomgeving, jaarrond beschermd. Dit zijn een aantal roofvogels, koloniebroeders en gebouwbewonende vogelsoorten. Hieronder vallen de genoemde soorten huismus kerkuil, torenvalk en buizerd. Tenslotte is er een categorie nesten van vogelsoorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als die broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen ('categorie 5-soorten'). Hieronder vallen de boerenzwaluw, spreeuw en pimpelmees.

4.2.5 Amfibieën, reptielen en vissen

In het plangebied zijn geen oppervlaktewateren aanwezig. De aanwezigheid van vissen of voortplantingsplaatsen van amfibieën is daarmee op voorhand uit te sluiten. De greppels en extensief beheerde graslanden vormen een geschikte landhabitat voor algemene amfibiesoorten die in de omgeving voorkomen, zoals bruine kikker en gewone pad. Deze soorten vallen onder beschermingsniveau 1 van de Flora- en faunawet; voor soorten van dit beschermingsniveau geldt een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen. Als landhabitat voor strenger beschermde amfibie- en reptielensoorten is het plangebied niet geschikt. Het voorkomen van strenger beschermde amfibie- en reptielensoorten is op basis van habitatvoorkeur en verspreidingsgegevens redelijkerwijs uit te sluiten.

4.2.6 Overige diersoorten

Het voorkomen van ongewervelde diersoorten is in het algemeen matig tot slecht bekend. In het plangebied zijn geen wettelijk beschermde ongewervelde diersoorten te verwachten. Dergelijke soorten stellen zeer specifieke eisen aan hun leefgebied.

5. EFFECTENBEOORDELING

5.1 Beschrijving ontwikkeling

Met de uitbreiding ten zuiden van de bestaande inrichting (Scherpenering) wordt meer ruimte voor het op- en overslaan en bewerken van (afval)hout gecreëerd. Met deze uitbreiding ontstaat tevens een scheiding tussen de compostering van groenafval en de verwerking (verkleinen en zeven) van hout (takken/stammen/stronken en A-/B-hout). Op het noordelijke terrein wordt uit circa 35.000 ton groenafval compost geproduceerd. Op het zuidelijke terrein komt de op- en overslag en verwerking van (afval)hout. Met deze aanvraag wordt derhalve een uitbreiding van de verwerkingscapaciteit van circa 35.000 naar circa 59.000 ton per jaar aangevraagd.

Het huidige in gebruik zijnde perceel heeft een oppervlakte van circa 37.550 m². De uitbreiding met het nieuwe zuidelijke perceel van het voormalige agrarische bedrijf is in totaliteit circa 42.900 m². De aanwezige bebouwing blijft gelijk. Na de uitbreiding heeft de inrichting een totale oppervlakte van circa 80.450 m². Zie hiervoor afbeelding 11 en de tekeningen van bijlage 1. In bijlage 1 is tevens de situering van de grondwal met inheemse plantensoorten weergegeven.

Het in voorliggend rapport getoetste initiatief voorziet in de ontwikkeling van een ruimte voor het op- en overslaan en bewerken van circa 24.000 ton (afval)hout. De uitbreiding is in totaliteit circa 42.900 m². Het grootste deel daarvan zal worden ingericht voor de houtopslag en bewerking zelf. Dit deel wordt gedeeltelijk met een aarden wal omgeven, voorzien van verharding en verdeeld in compartimenten. Op het terrein zijn onder andere een weegbrug en een betonnen keerwand voorzien. In het zuidelijke deel van het plangebied zal een helofytenfilter met rietvijver worden aangelegd. Ook aan de westzijde van het plangebied is een aarden wal voorzien. De aarden wallen zullen worden beplant met inheemse bomen en struiken. De in het plangebied aanwezige bebouwing zal behouden blijven, maar krijgt (op termijn) een nieuwe functie.

Voor de hier beschreven ontwikkeling zullen de navolgende werkzaamheden moeten verricht:
- het vergraven en mogelijk verwijderen van de toplaag, aanbrengen van zand;
- het graven van geulen voor de aanleg van leidingen;
- het egaliseren en aanleggen van verhardingen;
- de aanleg van aarden wallen met beplantingen.

In voorliggende natuurtoets wordt er vanuit gegaan dat de acht lindebomen aan de Scherpenering behouden blijven. Op basis van de inrichtingstekening wordt er van-

uit gegaan dat de tuin- en struweelbeplanting ten oosten van de bebouwing zal verdwijnen.

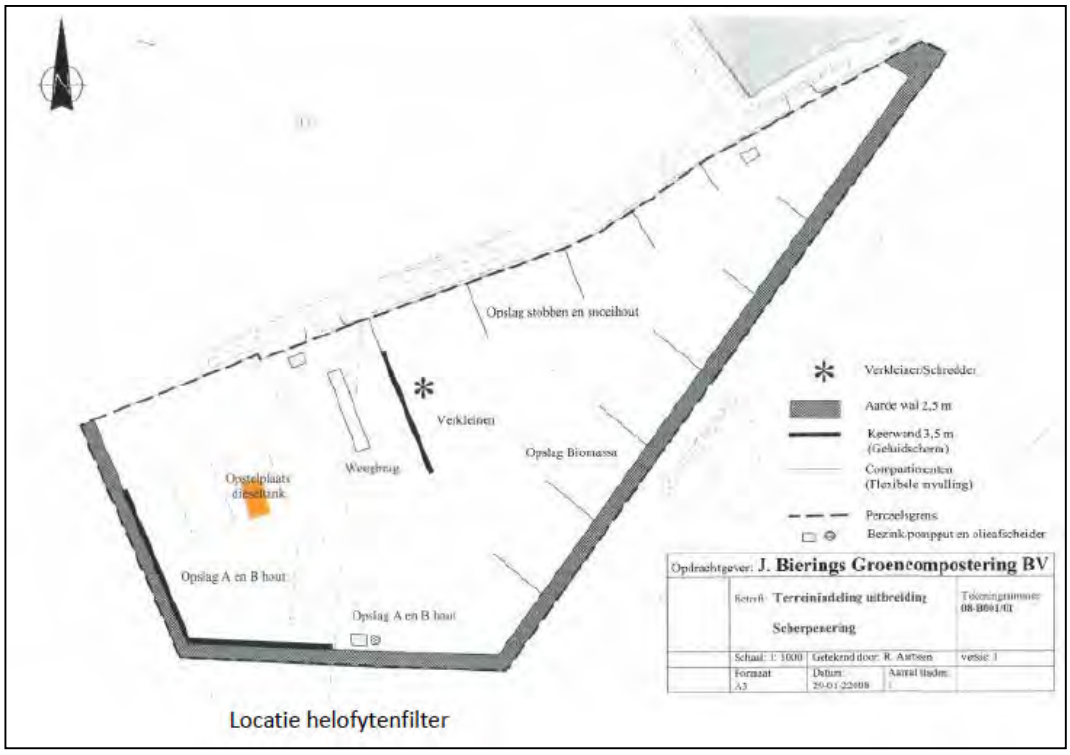

Afbeelding 3. Inrichtingstekening bedrijfsterrein.

5.2 Effecten op beschermde soorten

5.2.1 Vaatplanten

Effecten op beschermde en bedreigde plantensoorten zijn op voorhand uit te sluiten, aangezien deze in het plangebied niet voorkomen.

5.2.2 Grondgebonden zoogdieren

De enige strenger beschermde grondgebonden zoogdiersoort die op enige wijze van het plangebied gebruik kan maken, is de steenmarter. De voor deze soort geschikte verblijfplaatsen (leegstaande stallen) blijven behouden, maar zullen in gebruik genomen worden als bedrijfsruimte. Mogelijk aanwezige nestplaatsen kunnen daardoor verdwijnen. De steenmarter heeft een gunstige staat van instandhouding en past zich gemakkelijk aan een veranderende omgeving aan. Bij het verdwijnen van een verblijfplaats zal de steenmarter naar verwachting gemakkelijk een vervangende verblijfplaats in de omgeving kunnen vinden. De soort valt onder bescher-

mingsniveau 2 van de Flora- en faunawet; voor deze soort geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet wanneer gewerkt wordt conform een goedgekeurde gedragscode.

Vóór de ingebruikname of renovatie van de gebouwen zal gecontroleerd moeten worden of in de bebouwing vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig zijn. Mochten deze inderdaad aanwezig zijn, dan zullen passende maatregelen genomen moeten worden om de dieren tijdens de werkzaamheden zoveel mogelijk te ontzien. Door op deze manier te werken is geen ontheffing van de Flora- en faunawet vereist.

5.2.3 Vleermuizen

De gebouwen in het plangebied zijn geschikt als zomer- en winterverblijfplaats van vleermuizen. De voor vleermuizen geschikte verblijfplaatsen (leegstaande stallen) blijven behouden, maar zullen in gebruik genomen worden als bedrijfsruimte. Mogelijk aanwezige verblijfplaatsen kunnen daardoor verdwijnen of verstoord raken. Alle vleermuissoorten vallen onder beschermingsniveau 3 van de Flora- en faunawet.

De gewenste bedrijfsuitbreiding kan gerealiseerd worden zonder aanpassing van de gebouwen. Vóór de ingebruikname of renovatie van de gebouwen zal onderzocht moeten worden of in de bebouwing vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. Deze inventarisatie dient te voldoen aan de meest recente versie van het Vleermuisprotocol. Dit onderzoeksprotocol is opgesteld door het Netwerk Groene Bureaus in samenwerking met de Gegevensautoriteit Natuur en de Zoogdiervereniging. Het onderzoek zal moeten plaatsvinden in de periode mei tot oktober. Wanneer vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen verdwijnen, kan er door middel van passende mitigerende maatregelen voor worden gezorgd dat overtreding van de Flora- en faunawet wordt voorkomen.

In deze beoordeling wordt er vanuit gegaan dat de bomen aan de Scherpenering en de erf- en randbeplanting ten westen van het plangebied behouden blijft. Daarnaast zullen nieuwe beplantingsstructuren toegevoegd in het kader van de landschappelijke inpassing. De waarde van het plangebied als foerageergebied en vaste vliegroute voor vleermuizen blijft daardoor behouden.

5.2.4 Vogels

In de bebouwing komen jaarrond beschermde nestplaatsen van huismus en kerkuil voor. De gebouwen waarin deze nestplaatsen aanwezig zijn, blijven behouden, maar zullen in gebruik genomen worden als bedrijfsruimte. Afhankelijk van de planuitwerking kunnen de verblijfplaatsen daardoor verdwijnen of verstoord raken. Hetzelfde geldt voor de nestplaatsen van de boerenzwaluw. Wanneer de nestplaatsen verloren gaan, zullen de dieren niet gemakkelijk vervangende nestgelegenheid

vinden in de directe omgeving. Vóór de ingebruikname of renovatie van de gebouwen zal een mitigatieplan opgesteld moeten worden. Hierin zullen passende maatregelen beschreven en vastgelegd moeten worden om ervoor te zorgen dat de betreffende vogelsoorten in het plangebied of directe omgeving kunnen blijven broeden.

Voor vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen is behalve de nestplaats ook het omliggende functionele leefgebied beschermd. Voor de soorten huismus, kerkuil en torenvalk betekent dit dat foerageergebied en schuilgelegenheid beschermd is, voor zover deze van belang is voor het voortbestaan van de soort ter plekke. Foerageer- en schuilgelegenheid voor de huismus kan in het plan redelijkerwijs worden gewaarborgd door het behoud van de ontwikkeling van beplantingen met inheemse bomen, struiken en hagen. Voor de kerkuil en torenvalk verdwijnt foerageergebied door de aanleg van verhardingen en water. Het gaat om circa 0,5 hectare grasland en 3,4 hectare akkerland. Het grasland is als primair foerageergebied aan te merken door de hoge dichtheid aan prooien en de korte afstand tot de nestplaats (van de kerkuil). De maïsakker is door het intensieve beheer en de lage prooidichtheid minder interessant als foerageergebied. Om de gunstige staat van instandhouding te waarborgen zal foerageergelegenheid moeten worden versterkt. In het nader uit te werken mitigatieplan zullen daarom passende maatregelen genomen worden om foerageergelegenheid voor de kerkuil en torenvalk te creëren.

Nesten van overige broedvogels, zoals fazant, merel, vink etc., zijn uitsluitend beschermd gedurende de periode dat deze in gebruik zijn gedurende de broed- en nestperiode. Het is in de praktijk niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van deze vogelnesten. Het is daarom aan te bevelen om benodigde werkzaamheden zoals verwijderen van bomen, struiken en ruigtevegetaties uit te voeren in de periode dat de kans op broedende vogels het kleinst is. Dit is het geval in de periode september tot maart.

5.2.5 Amfibieën, reptielen en vissen

Het voorkomen van streng beschermde vis-, amfibie- en reptielensoorten is redelijkerwijs uit te sluiten. Vanuit de Flora- en faunawet hoeft geen rekening gehouden te worden met beschermde soorten uit deze soortgroepen.

5.2.6 Ongewervelden

Het voorkomen van beschermde ongewervelde dieren is redelijkerwijs uit te sluiten. Vanuit de Flora- en faunawet hoeft geen rekening gehouden te worden met beschermde ongewervelde diersoorten.

6. LITERATUURLIJST

- Bos, F., Bosveld, M., Groenendijk, D., van Swaay, C. en Wynhoff, I. (2006). De Dagvlinders van Nederland: verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – ISBN: 90-5011-227-7.

- Broekhuizen, S., Hoekstra, B., van Laar, V., Smeenk, C. en Thissen, J.B.M. (1992). Atlas van Nederlandse zoogdieren. Utrecht: Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Natuurhistorische Vereniging – ISBN 90-5011-051-7.

- Ministerie van LNV (2005). *Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998.* Directie Natuur van het Ministerie van LNV, Postbus 20401, 2500 EK Den Haag.

- Teixeira, R.M. (1979). Atlas van de Nederlandse broedvogels. Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland te 's-Graveland. De Lange van Leer BV, Deventer – ISBN 90-70099-19-5.

- Van Delft, J.J.C.W. en Schuitema, W. 2005. Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant. Stichting RAVON, Nijmegen.

- Internetsites – verspreidingsgegevens en habitatvoorkeur:
  http://zoogdiervereniging.nl/
  http://www.vogelbescherming.nl
  http://sovon.nl/
  http://www.ravon.nl/
  http://www.waarneming.nl
  http://www.telmee.nl

BIJLAGEN

Bijlage 1:

Ruimtelijke plannen en wetgeving

RUIMTELIJKE PLANNEN EN WETGEVING

De bescherming van de natuur is in Nederland vastgelegd in respectievelijk de Natuurbeschermingswet van 1998 en 2005 en de Flora- en faunawet. Deze wetten vormen een uitwerking van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Daarnaast vindt aanvullend gebiedsbescherming plaats door middel van de ecologische hoofdstructuur (EHS), die is geïntroduceerd in het 'Natuurbeleidsplan' (1990) van het Rijk.

Gebiedsbescherming
De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op de gebiedsbescherming van de Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijngebieden en Habitatrichtlijngebieden) en de beschermde natuurmonumenten. Ruimtelijke ingrepen die in deze gebieden plaatsvinden dan wel in de nabijheid van beschermde natuurgebieden, moeten worden getoetst op hun effecten op deze gebieden (zie ook Bijlage 2).

De Ecologische Hoofdstructuur voorziet in het behoud, het herstel en de ontwikkeling van nationaal en internationaal belangrijke ecosystemen. De EHS bevat alle gebieden waarop de inspanningen van het Rijk worden gericht om deze opgave te verwezenlijken. Dit gebeurt door ruimtelijke veiligstelling en door inzet van subsidieregelingen. Het EHS-beleid wordt op provinciaal niveau verder uitgewerkt. In de EHS wordt bij ruimtelijke ontwikkelingen het 'nee, tenzij'- principe gehanteerd. Ruimtelijke ontwikkelingen dienen getoetst te worden op effecten op de natuurwaarden. Schadelijke effecten zijn alleen toegestaan indien er zwaarwegende maatschappelijke belangen zijn en als alternatieven ontbreken. Wanneer geen sprake is van zwaarwegende maatschappelijke belangen kan aantasting van de EHS onder voorwaarden toch worden toegestaan via de beleidsinstrumenten 'herbegrenzing EHS' en 'saldobenadering'. Belangrijkste voorwaarde bij deze instrumenten is dat er een netto versterking van de EHS plaatsvindt.

Soortbescherming
De soortenbescherming heeft betrekking op alle in Nederland in het wild voorkomende zoogdieren, (trek)vogels, reptielen en amfibieën, op een aantal vissen, enkele bijzondere en min of meer zeldzame ongewervelde diersoorten en op een honderdtal vaatplanten. Welke soorten planten en dieren wettelijke bescherming genieten, is vastgelegd in een aantal bij de Flora- en faunawet behorende besluiten en regelingen. De wettelijk beschermde soorten zijn onderverdeeld in de volgende categorieën beschermingsniveaus:

- **niveau 1:** Onder deze categorie vallen in Nederland algemeen voorkomende soorten. Voor deze soorten geldt een algemene vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen, zodat geen ontheffing van de verbodsbepalingen (artikelen 8 tot en met 12) van de Flora- en faunawet nodig is;

- **niveau 2:** Voor deze soorten is geen ontheffing van de verbodsbepalingen (artikelen 8 tot en met 12) van de Flora- en faunawet nodig, mits er gewerkt wordt conform een goedgekeurde gedragscode, die door een overheid of ondernemerssector zelf opgesteld kan worden. Op dit moment bestaat er een algemeen toepasbare gedragscode voor ruimtelijke ontwikkelingen (opgesteld door Bouwend Nederland). Deze gedragscode moet voor ieder project worden uitgewerkt, in de vorm van een ecologisch werkprotocol en een ondertekende werkovereenkomst. Gedragscodes van andere sectoren en overheden kunnen ook voorzien in ruimtelijke ontwikkelingen. Wanneer niet gewerkt wordt conform een gedragscode moet voor deze soorten nog altijd ontheffing worden aangevraagd, waarbij de zogenaamde 'lichte toets' wordt gehanteerd. Dit houdt in dat de ruimtelijke ingreep geen afbreuk mag doen aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.
- **niveau 3:** streng beschermde soorten waarvoor geen vrijstelling kan worden gegeven voor ruimtelijke ontwikkelingen. Deze categorie wordt onderverdeeld in de volgende groepen:
    - **soorten uit bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten:** Wanneer de functionaliteit van het leefgebied van deze soorten aangetast wordt (en deze aantasting niet door het nemen van verzachtende maatregelen afdoende te niet kan worden gedaan) is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Een ontheffingsaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan de volgende criteria: 1) er zijn geen alternatieven voorhanden en 2) de ruimtelijke ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor een ontheffingsaanvraag moet aan beide criteria worden voldaan.
    - **soorten uit bijlage IV van de Habitatrichtlijn:** Wanneer de functionaliteit van het leefgebied van deze soorten aangetast wordt (en deze aantasting niet door het nemen van verzachtende maatregelen afdoende te niet kan worden gedaan) is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Een ontheffingsaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan de volgende criteria: 1) er is sprake van dwingende redenen van openbaar belang; 2) er zijn geen alternatieven voorhanden en 3) de ruimtelijke ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor een ontheffingsaanvraag moet aan alle criteria worden voldaan.
- **vogels:** alle inheemse vogelsoorten zijn vermeld in tabel 2 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten. Jurisprudentie heeft uitgewezen dat voor vogelsoorten geen vrijstelling (meer) geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen. Door het Ministerie van LNV is een lijst opgesteld met vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en een lijst met vogels waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn, maar waarbij inventarisatie gewenst is. Wanneer de functionaliteit van het leefgebied van deze soorten aangetast wordt (en deze aantasting niet door het nemen van verzachtende maatregelen afdoende te niet kan worden gedaan) is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Een ontheffings-

aanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan de volgende criteria: 1) er is sprake van een in de Vogelrichtlijn genoemd openbaar belang; 2) er zijn geen alternatieven voorhanden en 3) de ruimtelijke ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor een ontheffingsaanvraag moet aan alle criteria worden voldaan. Voor alle andere vogelsoorten geldt dat de nesten in de praktijk uitsluitend beschermd zijn wanneer deze door de soort gebruikt worden, d.w.z. in de broed- en nestperiode.

Zorgplicht
Artikel 2 van de Flora- en faunawet schrijft voor dat iedereen de algemene zorgplicht voor de in wild levende planten en dieren in acht moet nemen. Dit houdt in dat handelingen die niet noodzakelijk verband houden met het beoogde doel, maar nadelig zijn voor de flora en fauna achterwege moeten blijven.

Rode lijsten
In het kader van een mogelijke ontheffingsaanvraag dient bij de vaststelling van de "gunstige staat van instandhouding" van een soort gelet te worden op de landelijke en regionale verspreidingsgegevens van een betreffende soort. Het op 5 november 2004 gepubliceerde "Besluit Rode lijsten flora en fauna" is hiervoor een geschikt instrument. Rode lijsten hebben echter geen juridische status. Rode lijsten geven een overzicht van soorten die uit een bepaald gebied zijn verdwenen en soorten die in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. De Conventie van Bern vereist dat landen Rode lijsten uitbrengen. Op de Rode lijsten staan alleen soorten die zich in Nederland voortplanten, dus geen trekvissen (zoals zalm en paling) en overwinterende vogels. Er worden steeds acht categorieën onderscheiden:

1. uitgestorven op wereldschaal;
2. in het wild uitgestorven op wereldschaal;
3. verdwenen uit Nederland;
4. in het wild verdwenen uit Nederland;
5. ernstig bedreigd;
6. bedreigd;
7. kwetsbaar;
8. gevoelig.

De mate van zeldzaamheid van een beschermde soort zal dus bepalen of een ruimtelijke ontwikkeling de "gunstige staat" van een soort zal beïnvloeden. Indien dit het geval is, dan dienen compenserende en mitigerende maatregelen genomen te worden voordat de ruimtelijke ontwikkelingen in gang worden gezet. Bij het toetsen van de effecten van ruimtelijke ontwikkelingen op beschermde soorten uit de beschermingsniveaus 2 en 3, zal derhalve mede de status op de Rode lijst van die soort meegenomen worden.

Bijlage 2:

Achtergrond Natuurbeschermingswet

NATUURBESCHERMINGSWET

De Europese Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn beogen de biologische diversiteit op het grondgebied van de Europese Unie te beschermen. De bescherming is gericht op het instandhouden van natuurlijke en halfnatuurlijke leefgebieden en wilde flora en fauna. Wat betreft gebiedsbescherming is het Europese beleid gericht op instandhouding van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten. Daartoe kunnen speciale beschermingszones worden aangewezen op grond van aanwezige bijzondere vegetatietypen of leefgebieden van bepaalde soorten. Het uiteindelijke doel is een samenhangend netwerk van leefgebieden en soorten die van belang zijn vanuit het perspectief van de Europese Unie als geheel (communautair belang). Dit netwerk heet Natura 2000.

Aanwijzing van gebieden vindt plaats op grond van door de EU vooraf vastgestelde criteria, te weten lijsten met beschermde soorten en lijsten met beschermde habitats. Per gebied worden deze natuurwaarden door Nederland vastgelegd in een aanwijzingsbesluit. Momenteel zijn voor de meeste Natura 2000-gebieden de natuurwaarden in concept vastgesteld als ontwerpbesluit. Uiteindelijk dient voor ieder gebied in een beheerplan te worden vastgelegd hoe en wanneer de doelen voor een gebied (instandhoudingsdoelstellingen) gehaald worden. Activiteiten in en rondom Natura 2000-gebieden (landbouw, recreatie, waterbeheer) die negatieve effecten op de natuur(doelen) hebben, kunnen ook in het beheerplan geregeld worden. Hiermee wordt een integrale aanpak bewerkstelligd.

Bescherming van Natura 2000-gebieden vindt plaats via de Natuurbeschermingswet, evenals de bescherming van de in Nederland aangewezen Beschermde natuurmonumenten. Kern van de Natuurbeschermingswet is dat er door projecten of handelingen geen verslechtering van de kwaliteit van de habitats of een significant verstorend effect op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen mag optreden. De Natuurbeschermingswet 1998 beschermt Natura 2000-gebieden onder andere via het principe van ‘externe werking’. Externe werking betekent dat de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied niet aangetast mogen worden door ontwikkelingen buiten het Natura 2000-gebied. De beoordeling hiervan is aan de orde indien één of meerdere ontwikkelingen die in een plan worden voorzien, mogelijk gevolgen kunnen hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. Dit dient te worden beoordeeld aan de hand van de beheerplannen, en totdat deze zijn vastgesteld, aan de hand van de instandhoudingsdoelstellingen die vastgesteld zijn in de ontwerpbesluiten.

Een toetsing aan de Natuurbeschermingswet wordt ook wel 'habitattoets' genoemd. Deze toets kan bestaan uit verschillende stappen, waarbij de volgende vraag centraal staat: is er een kans op een significant negatief effect? Op deze vraag zijn drie antwoorden mogelijk:

- Er is zeker geen negatief effect. Dit betekent dat er geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet nodig is.
- Er is wel een mogelijk negatief effect, maar dit is zeker geen significant negatief effect. Dit betekent dat vergunningverlening aan de orde is wanneer verslechtering van habitats niet uit te sluiten is. Omdat het effect zeker niet significant is volstaat daarvoor een verslechterings- en verstoringstoets. Sinds de wetswijziging van februari 2009 is een vergunningverlening niet meer nodig wanneer niet-significante verstoring van aangewezen soorten aan de orde is.
- Er is een kans op een significant negatief effect. Dit betekent dat vergunningverlening aan de orde is. Omdat er een kans op een significant negatief effect bestaat is een 'passende beoordeling' en een plan-MER vereist.

Als negatieve gevolgen van een project of handeling niet bij voorbaat uit te sluiten zijn, dan zijn deze niet toegestaan tenzij er na een toetsing vergunning verleend wordt. Plannen mogen geen significante gevolgen hebben. In Figuur 2 is het stroomschema gegeven voor de te nemen stappen uit de Handreiking Natuurbeschermingswet van het (voormalig) Ministerie van LNV.

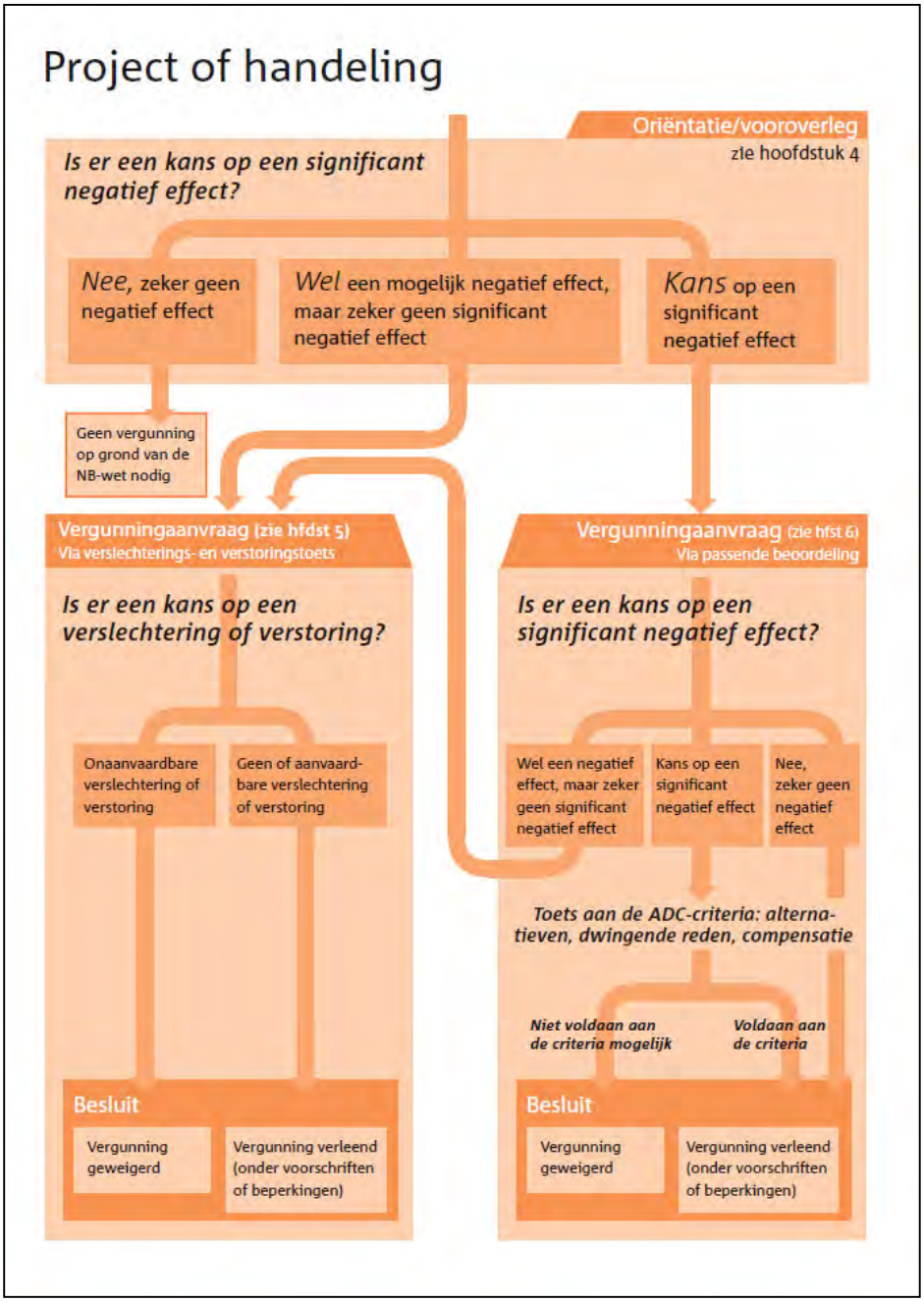

Stroomschema uit Handreiking Natuurbeschermingswet, Ministerie van LNV (2005).

BRO heeft vestigingen in Boxtel | Amsterdam | Tegelen | Hasselt
www.BRO.nl